

Aan de Minister-President van Nederland,
Prof. mr. dr. J.P. Balkenende, alsmede Staatssecretaris
van BZ&K mv. drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten,
Binnenhof,
Den Haag,
NEDERLAND

PER FAX, NAZENDEN PER POST

Bonaire, 8 juli 2010

Zeer geachte heer Balkenende en mv. Bijleveld,

Betreft: Bezwaren tegen voorontwerp wijziging Grondwet i.v.m. BES

De ondertekenende politieke partij of partijen verzoeken u bij dezen nota te nemen van het navolgende commentaar op het voorontwerp en het daarheen te leiden dat aan de hierna genoemde twee bezwaren worde tegemoet gekomen. Het betreft hier bezwaren van fundamentele aard. Het voorontwerp bevat een bepaling en ontbeert een andere bepaling, waarmee de essentie van de democratische rechtstaat wordt aangetast. Het voorontwerp ondermijnt het gelijkheids-beginsel en het kiesrecht. De bevolking van de BES-eilanden ondervindt daar in dit geval de negatieve gevolgen van, maar het opent de deur voor vergelijkbare aantasting voor andere gebieden en/of groepen binnen Nederland. Als het voorontwerp wet wordt, vormt het een gevaar voor de rechtsstatelijkheid van Nederland zelf. Het is een splijtzwam.

Als aan deze bezwaren niet wordt tegemoet gekomen, dan zal dit de verhouding tussen Nederland en de BES-eilanden blijvend parten gaan spelen. Welke gevolgen dat zal hebben is van tevoren niet te voorzien, maar het komt ons voor dat het noch voor Nederland, noch voor de BES-eilanden verstandig is om de essentie van de democratie aan te tasten en dit zelfs in de Grondwet vast te leggen. Wij tekenen daarom principieel bezwaar aan tegen het voorontwerp.

Het eerste bezwaar betreft het voorgestelde art. 132a lid 4 Grondwet. De essentiële inhoud van dit artikellid is terecht gekomen in art. 1 lid 2 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waartegen dezelfde bezwaren zijn gericht. Voor dit artikellid heeft art. 299 lid 2 van het EG-verdrag (thans art. 349 Verdrag werking EU) model gestaan. Echter in het EG-Verdrag heeft dit de strekking om extra stimulerende maatregelen mogelijk te maken voor de daar bedoelde gebieden, omdat de in het artikel genoemde factoren '*door hun blijvende en cumulatieve karakter de ontwikkeling van deze gebieden ernstig schaden*'. Eenvoudig gezegd, het maakt de weg vrij voor positieve discriminatie om deze gebieden (de UPG's) extra te helpen blijvende voor hun ontwikkeling nadelige factoren het hoofd te bieden.

In het voorgestelde art. 132a lid 4 Grondwet (alook in art. 1 lid 2 Statuut), echter, heeft de bepaling precies de tegenovergestelde strekking, in ieder geval tegenovergestelde werking, namelijk om *wezenlijk onderscheid* in sociaal-economisch niveau tussen Nederland en de BES-eilanden grondwettelijk te legitimeren. In de praktijk zal dit neerkomen op sociaal-economische achterstelling van de BES-eilanden, omdat bedoelde factoren door hun blijvende en cumulatieve karakter de ontwikkeling van deze gebieden nu eenmaal blijvend ernstig schaden. Eenvoudig gezegd, in de praktijk komt dit neer op negatieve discriminatie ten nadele van de bevolking van de BES-eilanden in vergelijking met de bevolking van het Europese deel van Nederland.

En bedoelde achterstelling van de bevolking van de BES-eilanden is niet alleen een te verwachten gevolg van de gewraakte bepaling, de argumentatie achter deze bepaling *beoogt* dit ook. Immers de bedoeling van de bepaling is om economische ontwrichting tussen de BES-eilanden en de 3 MAC-landen (St. Maarten, Aruba en Curaçao) te voorkomen, alsook om ‘magneetwerking’ van de BES-eilanden in de regio te voorkomen. Deze argumenten zijn o.a. door de Raad van State met zoveel woorden naar voren gebracht.

M.a.w. de strekking van de bepaling (art. 132a lid 4 Grondwet) is om te voorkomen dat de BES-eilanden – op termijn – door normale werking van art. 1 Grondwet te ‘rijk’ zullen worden. De bepaling beoogt de eilanden op regionaal welvaartsniveau te houden en te verwachten is dat de bepaling in de praktijk ook dit effect zal hebben. Kortom, de bedoeling is om de eilanden ‘arm’ te houden in vergelijking met Nederland, omdat Nederlandse ‘rijkdom’ in de regio niet past. Wetgeving die sociaal-economische achterstelling van een gedeelte van de bevolking beoogt – om welke reden dan ook – is in een democratische rechtsstaat ‘*uit den boze*’. Het is fundamenteel ondemocratisch. Het schendt art. 1 Grondwet en is wezenlijk apartheidswetgeving. Nederland moet dit zelf niet willen. Het is in strijd met Europese wetgeving en Internationale mensenrechten-verdragen. Dat dit in Nederland mogelijk zou zijn hadden wij ook nooit gedacht.

In de Toelichting bij het voorontwerp wordt om de argumentatie van de Raad van State (nl. voorkoming van economische ontwrichting en magneetwerking) heen geschreven en wordt de nadruk gelegd op de noodzaak om afwijkende maatregelen te kunnen treffen voor de BES-eilanden. Op zich wordt erkend dat afwijkende maatregelen voor de BES-eilanden nodig zijn. Maar art. 1 Grw. zelf staat afwijkende maatregelen binnen jurisprudentiële grenzen toe. Dus is er geen apart artikel nodig om bedoelde differentiatiemogelijkheid te bereiken. En zeker is er geen apart artikel nodig dat ‘*wezenlijk* onderscheid’ toestaat. Het woord ‘wezenlijk’, immers, maakt veel groter onderscheid mogelijk dan de jurisprudentiële grenzen van art. 1 Grw. toestaan. M.a.w. het voorgestelde art. 132a lid 4 Grw. rekt de differentiatiemogelijkheid zover uit dat de bescherming en garantie van art. 1 Grw. voor de BES-eilanden verloren gaat, hetgeen precies ook werd beoogd ten einde economische ontwrichting en magneetwerking te voorkomen.

De achterstelling is eerst in bestuursbeluizen en vervolgens ook in wetgeving al uitgewerkt. Zo is er regelgeving die de figuur van de ‘Rijksambtenaar BES’ introduceert (een aparte groep rijksambtenaren met lager salaris en minder gunstige voorzieningen dan hun Nederlandse collega’s). Er is voorts *aparte* AOW-wetgeving voor de BES-eilanden (met *apart – lees* veel lager – uitkeringsniveau), een *apart* bijstandstelsel (met wezenlijk lager uitkeringsniveau), een *apart* ambtenarenpersioenfonds (met lagere pensioenrechten) en nog veel meer. Nogmaals, er zijn goede redenen om afwijkende wetgeving voor de BES-eilanden te introduceren. De genoemde factoren rechtvaardigen dat. Maar aparte wetgeving mag niet ontaarden in apartheidswetgeving. Elke vergelijking gaat altijd wel ergens mank, maar wetgeving binnen één land die structurele sociaal-economische achterstelling van een bepaalde groep burgers (in dit geval burgers die op bepaalde eilanden wonen) tot gevolg heeft, is wezenlijk apartheidswetgeving. Dat is on-Nederlands. Dat zal ook internationaal nooit begrepen worden.

Art. 132a lid 4 Grw. zal ook tot effect hebben dat veel sociaal-economische wetgeving die in Nederland van kracht is en wordt geacht deel uit te maken van de Nederlandse minimum levensstandaard, in de BES-eilanden geheel zal ontbreken. Wij noemen de WAO, huursubsidie (huurtoeslag), kinderbijslag en sociale wetgeving voor invaliden. Maar er is nog veel meer.

Kortom, de voorgestelde bepaling van art. 132a lid 4 Grondwet beoogt achterstelling van de BES-bevolking in vergelijking met de Nederlandse bevolking een wettelijke basis te geven. In ieder geval komt het in de praktijk daarop neer, hetgeen nu reeds voelbaar is. En dit terwijl de

BES-eilanden integraal deel van Nederland zullen uitmaken en de BES-bevolking dus integraal deel zal uitmaken van de Nederlandse bevolking. Tegen deze achterstelling bestaat dan ook fundamenteel bezwaar. De tegenwerping dat de aparte BES-wetgeving in theorie ook zou kunnen resulteren in achterstelling van de Nederlandse bevolking in vergelijking met de BES-bevolking, zullen wij onbesproken laten, omdat dit niet meer is dan een theoretische mogelijkheid. Bovendien, als art. 1 Grondwet integraal in alle delen van Nederland van toepassing is (waar wij op aandringen omdat wij dat achten rechtvaardig te zijn), dan zullen ook de BES-eilanden hun rijkdom met Nederland hebben te delen, mochten zij ooit door een wel zeer grillige speling van het lot economisch welvarender worden dan Nederland. Zoals gezegd, het is thans de bevolking van de BES-eilanden die van de negatieve discriminatie als gevolg van art. 1 lid 2 Statuut en het voorgestelde art. 132a lid 4 Grondwet de nadelige gevolgen zal ondervinden, maar het opent ook de deur voor negatieve discriminatie tegen andere gebieden of groepen binnen Nederland als deze fundamentele aantasting van de democratische rechtstaat niet wordt weggenomen. Immers, wat let het Parlement om morgen de gelijke ontwikkeling op grond van art. 1 Grondwet in een ander deel van Nederland – bijv. Zuid-Limburg – tegen te houden om ‘economische ontvrachting of magneetwerking’ in de regio te voorkomen? Dit moet Nederland zelf niet willen. Is het niet juister aansluiting te zoeken bij art. 2 EU-verdrag, luidend: *‘De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, **democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren**’?*

Het tweede fundamentele bezwaar richt zich tegen het **niet** opnemen in het voorgestelde art. 132a lid 2 Grondwet van art. 130 Grondwet. Art. 130 Grondwet maakt het mogelijk om kiesrecht op gemeentelijk niveau toe te kennen aan ingezetenen in de BES-eilanden. In de voor toetreding van de BES-eilanden gewijzigde Kieswet is het kiesrecht voor ingezetenen in de BES-eilanden op niveau van de BES Eilandsraden (vergelijkbaar met het gemeentelijk niveau) echter *niet* toegekend, alhoewel dit aanvankelijk wel de bedoeling was. Ook dit is een schending van art. 1 Grondwet. Immers, in Nederlandse gemeenten hebben zij wel kiesrecht, maar in de met gemeenten te vergelijken openbare lichamen BES hebben zij dat recht niet. Wederom bij wet geregelde achterstelling.

Het kiesrecht op gemeentelijk niveau voor ingezetenen in de BES-eilanden is destijds in Nederland ingevoerd om de *democratie* te dienen (vgl. ook art. 2 EU-verdrag). Het is dus zowel ondemocratisch als een schending van het gelijkheidsbeginsel om thans in een ander deel van Nederland op vergelijkbaar niveau de groep ingezetenen in de BES-eilanden van het kiesrecht uit te sluiten. Wij zijn dan ook van mening dat art. 130 Grondwet in lid 2 van het voorgestelde art. 132a Grondwet alsnog moet worden opgenomen, om de weg te openen voor toekenning van het kiesrecht voor de Eilandsraad aan ingezetenen in de BES-eilanden.

De tegenwerping dat immigranten dan een indirect kiesrecht krijgen voor leden van de Eerste Kamer is op zich juist, maar dan moet – als die ongelijkheid wordt geacht een schending van art. 1 Grondwet te zijn – een overweging worden gemaakt wat belangrijker is, d.w.z. of indirect kiesrecht voor de Eerste Kamer, of direct kiesrecht voor de Eilandsraad. Het spreekt voor zich dat de immigrant veel meer belang heeft bij direct kiesrecht op eilandniveau (waar hij dagelijks met de lokale politiek interacteert) dan *indirect* kiesrecht op landelijk niveau, zeker nu het de Eerste Kamer betreft wiens invloed op de politieke besluitvorming beperkt is. Het subsidiariteits-beginsel noopt ook tot toekenning van direct kiesrecht op het lagere niveau.

Deze uitsluiting van het kiesrecht voor ingezetenen in de BES-eilanden is een teken aan de wand voor ondermijning of verlies van het kiesrecht ten nadele van andere groepen in Nederland. Als de uitsluiting voor de BES-eilanden geen schending van art. 1

Grondwet wordt geacht te zijn, wat let het Parlement dan om morgen art. 130 Grondwet helemaal te schrappen?

Wij hopen van harte dat aan onze bezwaren zal worden tegemoet gekomen. Daar wij gezien de feitelijke machtsverhoudingen weinig andere mogelijkheden hebben om onze fundamentele bezwaren kracht bij te zetten, wordt dit schrijven tevens verzonden aan de Europese Commissie die ook in het verleden reeds over de schending van art. 1 Grondwet is aangeschreven.

Het moet mogelijk zijn om de BES-eilanden te beschermen tegen de negatieve gevolgen van de voorgenomen Grondwetswijziging – met name het overboord zetten van het gelijkheidsbeginsel ex art. 1 Grondwet en het niet toekennen van kiesrecht aan ingezetenen – en om Nederland te behoeden voor het begaan van een moreel ernstige – en in beginsel apert on-Nederlandse – fout. Hoe is het mogelijk dat Nederland op deze ondoordachte wijze haar reputatie van tolerantie en democratische gezindheid – ook internationaal – te grabbel gooit? De fout bedreigt het welzijn van de BES-bevolking. Wij hebben geen andere keuze dan om sterkere internationale partners te hulp te roepen. Het is immers niet de eerste keer dat hiertegen bezwaar wordt aangetekend, maar de bezwaren worden telkens lichtvaardig van de hand gewezen.

Met de meeste hoogachting,

Namens de Partido pro Hustisia & Union

dhr. R.A. Santana, voorzitter

mr. M. Bijkerk, secretaris